

T.1 / [О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.]; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – С. 138. **3.** *Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квітня 2013 року №223-558/0/4-13 // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / [відп. ред. В.С. Ковальський]. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 174-184; *Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року №511-550/0/4-13 // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / [відп. ред. В.С. Ковальський]. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 157-173. **4.** *Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации.* – М.: Проспект, КНОРУС, 2009. – 224 с. **5.** *Юрчишин В.М.* Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці / Юрчишин В.М. – Чернівці, РОДОВІД, 2013. – С. 221. **6.** *Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [відп. ред. С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко].* – Х.: Одісей, 2013. – С. 120. **7.** *Соловьев А.Б.* Проблема обеспечения законности при производстве предварительного следствия в связи с изменением процессуального статуса прокурора / А.Б.Соловьев // Уголовное судопроизводство. – 2007. – №3. – С. 14 **8.** *Кримінальний процес: підручник / [Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. уманянц та ін.]; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило].* – Х.: Право, 2013. – С. 125.**

УДК [343.35: 343.974] (477) (045)

М. І. МАРИЧ

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ КОРУПЦІЇ ТА КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Аналізується сучасний зміст корупції, її національні особливості, досліджуються основні причини поширення корупційної злочинності в Україні. Висвітлюються питання щодо реформування вітчизняного антикорупційного законодавства, удосконалення інституту відповідальності за корупційні правопорушення, а також активізації міжнародного співробітництва у сфері запобігання і протидії корупції.

Ключові слова: корупція, корупційна злочинність, корумповані зв'язки, антикорупційне законодавство.

Марич М. И. Факторы коррупции и организованной преступности в современном обществе

Анализируется современное содержание коррупции, ее национальные особенности, исследуются основные причины распространения коррупционной преступности в Украине. Освещаются вопросы реформирования отечественного антикоррупционного законодательства, совершенствования института ответственности за коррупционные правонарушения, а также активизации международного сотрудничества в сфере предотвращения и противодействия коррупции.

Ключевые слова: коррупция, коррупционная преступность, коррумпованные связи, антикоррупционное законодательство.

© МАРИЧ Марія Іванівна – здобувач кафедри кримінального права та процесу Київського університету права НАН України

Marich Maria. Factors of corruption and organized crime in modern society

Rises important for modern social development of Ukraine scientific problem: a certain modern sense of corruption, its national characteristics, we investigate the main reasons that the determining influence on the spread of corruption crime in Ukraine and its impact on the development of Ukrainian society. The issue for the reform of national anti-corruption legislation, improvement of the institute responsible for corruption, and enhance international cooperation in preventing and combating corruption.

Key words: *corruption, crime, corruption, corrupt links, anti-corruption legislation.*

Корупція в Україні перетворилася на одну з головних загроз національній безпеці та демократичному розвитку держави. Негативний вплив даного явища на усі аспекти політичного і соціально-економічного розвитку суспільства і держави має комплексний та системний характер. Така ситуація підтверджується висновками вітчизняних та зарубіжних експертів, політичних та громадських діячів тощо.

За дослідженням міжнародної організації “Transparency International” у 2012 р. Україна у щорічному рейтингу країн за рівнем корумпованості зайняла 144 місце серед 176 країн світу. При цьому, останнім часом в Україні спостерігається стала тенденція зростання сприйняття громадянами поширеності корупції у переважній більшості сфер суспільного життя. Тобто, одним із найбільш поширених суспільно небезпечних явищ в Україні визнано корупцію, небезпечним проявом якої є корупційні злочини.

Міжнародно-правове співробітництво в боротьбі з корупцією стає дедалі більш необхідною складовою міжнародно-правового співробітництва в боротьбі зі злочинністю. У рамках ООН і Ради Європи було відкрито для підписання низку міжнародних конвенцій, які повинні інтенсифікувати міжнародну співпрацю держав щодо запобігання корупції. До вказаної співпраці долучається й Україна, і за цих умов особливої ваги набуває: ґрунтовний правовий аналіз значних за обсягом та різноманітних за змістом юридичних зобов'язань, що виникають унаслідок такого співробітництва; міжнародно-правової позиції України в міжнародних антикорупційних органах; наслідків міжнародної антикорупційної співпраці для українського законодавства та суспільства загалом.

Незважаючи на розгалужену систему антикорупційного законодавства в Україні, посилену увагу суспільства, позитивні зміни відбуваються занадто повільно. Негативний вплив корупції на суспільне життя держави потребує детального вивчення та дослідження. Причина розвитку корупції безпосередньо пов'язана з нелегким становленням незалежної держави України як члена міжнародного і європейського рівнів.

Особливої уваги потребують питання удосконалення механізму боротьби з корупційними злочинами взагалі в тому числі з хабарництвом. Багато учених і практиків приходять до висновків, що перед тим як виділити таку категорію злочинів, як корупційні, необхідно сформулювати більш широке суспільне явище – корупцію. Дослідження цього виду злочинності доцільно розпочати зі з'ясування сутності корупції як складової корупційної злочинності. При тому, що вона є головним чинником, яка реально загрожує національній безпеці України, є занадто розповсюдженою та завдає значної шкоди всім сферам суспільного життя.

Термін "корупція" походить від словосполучення латинських слів *соггеі та гупрере* (*соггеі* – обов'язкова причетність кількох представників однієї із сторін до справи, *гупрере* – порушувати, ламати, пошкоджувати, скасовувати)¹. З часом

утворилося самостійне поняття - *corruptere*, що означає участь у діяльності кількох (не менше двох) осіб, мета яких полягає у пошкодженні процесу керування справами суспільства.

За свідченням окремих словників, корупція походить від латинських слів „*corruptere*”, що означає „розтлівати” та „*ruptere*” – „порушити що-небудь”, тобто може розумітися як розбещення окремих посадовців державного апарату, як соціальна корозія, яка роз’їдає державну владу і суспільство в цілому².

Таким чином, утворився самостійний термін *corruptere*, що за своїм змістом передбачає участь кількох громадян у діяльності органів державної влади, метою яких є руйнування та пошкодження розвитку управління суспільного процесу.

Термін „корупція” почали широко використовувати наприкінці 80-х років ХХ ст. До того використовували терміни „хабарництво”, „зловживання службовим становищем”, „попуск” тощо.

Термін «корупція» в політичному лексиконі означає «підкуп» і «продажність» службових осіб, охоплюючи тим самим два взаємозв'язаних аспекти однієї із форм відчуження «слуг народу» від самого народу.

Українські вчені - правознавці та практики не мають повної єдності у визначенні поняття «корупція». На думку І. Жданова, основні підходи до розуміння корупції можна звести до наступного:

- корупція розуміється як підкуп-продажність державних службовців;
- корупція розглядається як зловживання владою або посадовим становищем, здійснене з певних особистих інтересів;
- корупцію розуміють як використання посадових повноважень, статусу посади, а також її авторитету для задоволення особистого інтересу або інтересів третіх осіб;
- корупція розглядається як елемент (ознака) організованої злочинності.

У монографії М.І. Мельника зазначено: „Корупція – не просто соціальне, але і психологічне та моральне явище. Адже вона не існує поза людей – їх поведінки, діяльності. Корупція – це спосіб мислення, який обумовлює спосіб життя”³.

За результатами проведення Генеральною Асамблеєю ООН міжрегіонального семінару з проблем корупції (Гавана, 1990 рік) у Кодексі поведінки посадових осіб щодо підтримання правопорядку, корупція була визначена як зловживання службовим становищем для досягнення особистої або групової вигоди, а також незаконне отримання державними службовцями вигоди у зв'язку зі службовим становищем.

У рекомендаціях R (2001) 10 Комітету Міністрів державам-членам з Європейського кодексу політичної етики термін „корупція” у владі охоплює різноманітні дії, такі як: підкуп, підробка чи знищення доказів, фаворитизм і, навіть, кумівство. Загальним для всіх цих дій визнається те, що вони в обов'язковому порядку містять у своїй основі зловживання повноваженнями, пов'язаними з владними функціями. Крім того, визнається, що корупція повинна розглядатися як постійна загроза для чесності посадовців та її нормального функціонування у законних межах у всіх державах-членах⁴.

При цьому, С.В. Максимов, І.М. Мацкевич, В.С. Овчинський, Г.Ф. Хохряков, В.Є. Емінов вважають, що корупція – це використання уповноваженими на виконання державних функцій (або прирівняних до них) особами свого статусу та пов'язаних з ним можливостей для непередбаченого законом отримання матеріальних та інших благ і переваг, а також протиправне надання їм цих благ і переваг фізичними і юридичними особами⁵.

На думку А.І. Мізерія, корупція – “це соціальне явище, що полягає в розпаді суспільства й держави, коли державні (муніципальні) службовці, а також особи, уповноважені на виконання як державних, так й інших управлінських функцій, в тому числі й в комерційному секторі, використовують своє службове положення, статус і авторитет займаної посади всупереч інтересам служби або інших осіб і встановленим нормам права і моралі, в корисливих цілях для особистого збагачення або в групових інтересах”. Основною особливістю цього визначення є те, що зміни, які відбулися за останні 15–20 років примусили автора включити у перелік суб’єктів корупційних проявів представників приватного сектору⁶.

При цьому в антикорупційних нормативно-правових актах, поняття „корупційна злочинність” відображається опосередковано, її можна визначити лише проаналізувавши ознаки, які притаманні діянням, що містять у собі склад корупційного злочину, який нормативного визначення на законодавчому рівні немає. У різних міжнародних документах, термін „корупційна злочинність” використовується, однак визначення його немає. Наприклад, поняття „корупційний злочин” вжите у Конвенції про кримінальну відповідальність за корупцію, прийнятій 4 листопада 1998 р.⁷

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27 січня 1999 р. передбачає встановлення у національному законодавстві країн, що приєдналися до неї, кримінальної відповідальності за такі види корупційних діянь: 1) хабарництво (учинене як державними посадовими особами, так і в приватному секторі); 2) зловживання впливом; 3) відмивання доходів, отриманих від злочинів, пов’язаних із корупцією; 4) фінансові злочини⁸. Інший документ ООН (Довідковий документ про міжнародну боротьбу з корупцією) формулює поняття корупції як «зловживання державною владою для одержання вигоди в особистих цілях». Тобто, у міжнародному праві корупційні злочини є загальновизнаними, що дає підставу для виокремлення такого виду злочинності, як корупційна.

Поняття «корупційний злочин» - поняття конвенційне, тобто таке, що має відповідний нормативно-правовий зміст. Воно, як і інше - «корупційне правопорушення» - вживається у такому міжнародному документі, як Конвенція про кримінальну відповідальність за корупцію, прийнятій 4 листопада 1998 р. у м. Страсбурзі і відкритій для підписання 1999 р. Тобто це поняття є загальновизнаним у міжнародному праві, що дає можливість стверджувати про виділення такої групи злочинів в принципі, та використання такого терміну для потреб національного права.

Однак вітчизняне законодавство вживає такі терміни як „корупція”, „корупційні діяння”, „правопорушення, пов’язані з корупцією” „злочин” (закони України „Про запобігання та протидії корупції” (ст. 1)⁹, „Про державну службу” (ст. 22)¹⁰, „Про прокуратуру” (ст. 50-1)¹¹, Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією¹² та ін.

При цьому в законах України „Про державну службу” та „Про прокуратуру” міститься формулювання „умисний злочин, вчинений з використанням свого посадового становища”, яке за своїм змістом є дуже близьким до поняття „корупційні злочини”. Однак у вказаних законах йдеться не про посадові чи якісь інші злочини, на які у Кримінальному кодексі України міститься пряма вказівка, а саме про умисні злочини, вчинені з використанням свого посадового становища, які мають корупційний характер.

Тобто із зазначених визначень понять „корупція” та „корупційні діяння” та інших положень Закону України „Про запобігання та протидію корупції” випливає, що корупційні діяння та інші правопорушення, пов’язані з корупцією, є злочинними¹³.

У Концепції боротьби з корупцією в Україні на 1998–2005 рр., у Національній антикорупційній стратегії на 2011–2015 рр. у Державній Програмі щодо запобігання і протидію корупції на 2011–2015 рр. вказано, що корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей. Тобто, у правовому відношенні корупція становить сукупність різних за характером та ступенем суспільної небезпеки, але єдиних за своєю суттю корупційних діянь, інших правопорушень (кримінальних, адміністративних, цивільно-правових, дисциплінарних), а також порушень етики поведінки посадових осіб, пов’язаних із вчиненням цих діянь.

З метою впровадження механізмів зменшення рівня корупції в Україні відповідно до положень Програми Національної антикорупційної стратегії на 2011–2015 рр., Верховною Радою України прийнято закони України „Про засади запобігання і протидію корупції”, „Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення” та ін.

Для реалізації Національної антикорупційної стратегії необхідні узгоджені дії державних органів та органів місцевого самоврядування, зокрема, щодо удосконалення інституту відповідальності за корупційні правопорушення, а також активізації міжнародного співробітництва у сфері запобігання і протидію корупції, зокрема приведення антикорупційної політики України у відповідність із міжнародними стандартами у сфері запобігання і протидію корупції.

Однак, доводиться констатувати, що реформування вітчизняного антикорупційного законодавства є незавершеним, а окремі положення законодавства не відповідають у повній мірі світовим антикорупційним стандартам, передбаченим Конвенцією ООН проти корупції, Кримінальною конвенцією про боротьбу з корупцією (ETS 173), Додатковим протоколом до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією (ETS 191), згоду на обов’язковість яких надано Верховною Радою України, рекомендаціями Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO) та інших міжнародних інституцій.

Так, у рекомендаціях Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO), наданих за результатами третього раунду оцінювання, висловлено низку суттєвих зауважень щодо вітчизняного кримінального законодавства, яке встановлює відповідальність за вчинення корупційних діянь. Зокрема, поняття «неправомірна вигода», в розумінні Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, непослідовно переноситься до відповідних положень Кримінального кодексу України. А саме, в статтях 368 і 369 Кримінального кодексу України використовується поняття «хабар», яке не визначено законом. Водночас, як зазначено в пункті 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 «Про судову практику у справах про хабарництво», предмет хабара має виключно майновий характер. Ним можуть бути майно (гроші, цінності та інші речі), право на нього (документи, які надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов’язань тощо), будь-які дії майнового характеру (передача майно-

вих вигод, відмова від них, відмова від прав на майно, безоплатне надання послуг, санаторних чи туристичних путівок, проведення будівельних або ремонтних робіт тощо). Послуги, пільги і переваги, які не мають майнового характеру (похвальні характеристика чи виступ у пресі, надання престижної роботи тощо), не можуть визнаватися предметом хабара¹⁴.

При цьому у відповідних положеннях КК України щодо хабарництва і зловживання впливом у приватному секторі застосовується поняття «неправомірна вигода» (примітка до ст. 364¹ КК України). Дане поняття охоплює грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову.

Отже, закон про кримінальну відповідальність щодо хабарництва і зловживання впливом у приватному секторі містить значно ширше поняття (неправомірна вигода) порівняно з відповідним положенням у публічному секторі (хабар).

Група оцінювання GRECO висловила занепокоєння використанням різних понять в положеннях щодо хабарництва в публічному секторі з одного боку і хабарництва та зловживання впливом у приватному секторі - з іншого. Для узгодженості та чіткості у законі щодо всіх корупційних правопорушень повинні застосовуватись одні й ті ж «базові поняття» (п. 64 рекомендацій GRECO). У зв'язку з цим приведено положення щодо хабарництва у відповідність до стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією.

Крім того, вітчизняна правова система передбачала одночасне існування систем кримінальної та адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення. Так, правопорушення, передбачені статтями 172² "Порушення обмежень щодо використання службового становища", 172³ "Пропозиція або надання неправомірної вигоди" Кодексу України про адміністративні правопорушення, маючи чітких критеріїв розмежування зі складами злочинів, передбачених статтями 368 "Одержання хабара", 368-2 "Незаконне збагачення" та 369 "Пропозиція або давання хабара" Кримінального кодексу України.

Для приведення вітчизняного законодавства, що встановлює відповідальність за вчинення корупційних діянь, у відповідність до вимог міжнародних актів, врахування рекомендацій, наданих Україні за результатами третього раунду оцінювання Групою держав Ради Європи проти корупції, приведення національного законодавства у відповідність зі стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією Верховна Рада України прийняла Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією"¹⁵.

Вказаний Закон складається з двох розділів, в першому вносяться зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції", а також редакційні зміни до Законів України "Про господарські товариства", "Про основи національної безпеки України" та "Про застосування амністії в Україні". Другим розділом визначено порядок набуття чинності законодавчим актом. Зміни кореспондуються з рекомендаціями, наданими GRECO Україні за результатами третього раунду оцінювання, і спрямовані на:

– віднесення усіх корупційних правопорушень, пов'язаних з отриманням неправомірної вигоди, до числа злочинів, як це передбачено положеннями Криміна-

льної конвенції про боротьбу з корупцією (ратифікована Законом України N 252-V від 18 жовтня 2006 р.);

– заміну терміну "хабар" поняттям "неправомірна вигода", яке передбачене Кримінальною конвенцією проти корупції та охоплює не лише матеріальні предмети, а і немайнові вигоди;

– криміналізацію всіх елементів активного та пасивного хабарництва;

– встановлення кримінальної відповідальності за прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди;

– розширення меж застосування диспозицій корупційних правопорушень таким чином, щоб відповідні положення стосувалися випадків, коли корупційна дія вчиняється в інтересах третьої сторони;

– встановлення більш жорстких, порівняно з наявними, санкцій за корупційні діяння у публічній сфері;

– усунення ризику зловживання інститутом дієвого каяття, шляхом уведення додаткових обов'язкових умов для можливого звільнення від відповідальності за корупцію (впровадження обов'язкового поєднання двох чинників - вимагання та добровільного інформування органу досудового розслідування, тоді як на сьогодні для такого звільнення достатньо будь-якої з цих двох умов).

При цьому слід зазначити, що позиції науковців стосовно виокремлення корупційної злочинності як самостійного виду не збігаються. Деякі автори, зокрема Л.В. Багрій-Шахматов, О.І. Гуров, О.Г. Кальман, А.Л. Репецька та інші, розглядають корупційну злочинність як особливий вид організованої злочинності; інші – як різновид економічної злочинності (Я.І. Гілінський, В.В. Лунєєв, О.М. Яковлев та інші); як самостійний вид злочинності (А.І. Долгова, О.Г. Карпович, М.І. Мельник та ін.). Така багатогранність є особливою рисою корупційних злочинів, які, з одного боку, будучи об'єднаними в окрему групу злочинів, можуть бути складовими інших груп злочинів, що утворюються за різними ознаками¹⁶.

В.Д. Малков дотримується думки, що корупційною злочинністю потрібно вважати цілісну, відносно масову сукупність злочинів (та осіб, які їх учинили), що зазіхає на авторитет державної служби в органах державного самоврядування, виражається у незаконному отриманні (й наданні) матеріальних або інших благ і переваг особам, уповноваженим на виконання державних, муніципальних функцій або службових функцій у комерційних або інших недержавних структурах¹⁷.

О.В. Шевченко під корупційною злочинністю пропонує розуміти сукупність умисних злочинів, які вчиняють особи використовуючи надані їм владні або службові повноваження з корисливих мотивів і з метою незаконного одержання неправомірної вигоди матеріального або нематеріального характеру для себе чи третіх осіб¹⁸.

Достатнє обґрунтування використання такого терміна дав М.І. Мельник. Під корупційними злочинами він розуміє „злочини, які полягають у неправомірному використанні (зловживанні) посадовими особами органів державної влади або місцевого самоврядування наданої їм влади або свого посадового становища в особистих інтересах або інтересах третіх осіб”.

За наслідками проведеного аналізу міжнародного та національного законодавства, досліджених наукових праць можна сказати, що під корупційним злочином розуміти будь-який умисний злочин, що вчиняється посадовою особою органу державної влади чи місцевого самоврядування з використанням свого службового становища з корисливих мотивів, іншої особистої зацікавленості або для задоволення інтересів третіх осіб.

1. *Невмержицький Є. В.* Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія / Невмержицький Є.В. – К.: КНТ, 2008. – 368 с. 2. *Вікіпедія.* Свободна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>. 3. *Мельник М. І.* Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : монографія / Мельник М.І. – К.: Атіка, 2001. – 304 с. 4. *Международная* защита прав и свобод человека : сб. документов. – М., 1990. – 323 с. 5. *Криминология.*: учебное пособие / [под общ. ред. В.Е. Эминова]. – М., 1997. – С. 61 6. *Мизерий А.И.* Коррупция, власть, бизнес / А.И. Мизерий // Право. Бизнес. Население: материалы Всероссийск. науч.-практ. конф.: в 3 ч. – Н.-Новгород, 2000. – Ч. I: Бизнес и население: правовые аспекты. – С. 94–95. 7. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією:* Закон України від 18.04.2013 N 221-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> 8. *Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173)* від 27 січ. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> 9. *Про засади запобігання і протидії корупції:* Закон України від 07.04.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. 10. *Про державну службу:* Закон України : від 16.12.93 № 3723-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. 11. *Про прокуратуру:* Закон України від 5.11.91 № 1789-XII із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. 12. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією:* Закон України від 18.04.2013 № 221-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. 13. *Про засади запобігання і протидії корупції:* Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. 14. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією:* Закон України від 18.05.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inter.criminology.opua.edu.ua>. 15. Там само. 16. *Мельник М. І.* Цит. праця. 17. *Криминология* : учебник [под ред. проф. В.Д. Малкова]. – М.: ЗАО Юстицинформ, 2004. – 527 с. 18. *Шевченко О.В.* Поняття корупційної злочинності в Україні [Електронний ресурс] / Шевченко О.В. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

УДК 343.914

Р. В. ПЕРЕЛИГІНА

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОСОБАМИ ЖІНОЧОЇ СТАТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Аналізується світовий досвід боротьби із жіночим насильством. Розглядаються правові та криминологічні засади запобігання насильству в багатьох країнах світу та обґрунтовуються пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства у цій сфері.

Ключові слова: насильницький злочин, жіноче насильство, агресія, жертва злочину, протидія насильницьким злочинам.

Перельгіна Р.В. Проблемы противодействия насильственным преступлениям, которые совершаются лицами женского пола: зарубежный опыт

© ПЕРЕЛИГІНА Раїса Володимирівна – здобувач кафедри кримінального права та процесу Київського університету права НАН України